

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antonio Agirre Irizar

*Legazpi,
Gipuzkoa
(1926)*

Aurkibidea

Biografia

Legazpiko Egialde auzoko Ibarrola baserrian jaio zen 1926an. Aita Ibarrolakoa zuen, eta ama antzuolarra; bederatzi senidetan zazpigarrena da bera. Legazpiko eskola nazionalan hasi zen; baina, gerra hasi zenean, maistrak alde egin behar izan zuen, eta Antonio Zumarragara joan zen orduan ikastera. Umetatik baserriko bizimoduari oso lotua egon izan da, eta Arrola mendian artzain egoten zeneko kontuak kontatzen ditu; baita baso lanean aritu zenekoa ere. Zapatagintza ikasi zuen Aldasororekin, eta gerora, bere denda ireki zuen. Patrizioen tailerrean eta zapatagintzan aritzen zen bizimodua aurrera ateratzeko. 30 urterekin ezkondu eta bi seme izan zituen.

Zintak

LGA-047

- **Proiektua:** Legazpiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-07-15
- **Iraupena:** 81 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Gallastegi, Maddi

Pasarteak

1. Gerra lehertzean aita lorezain lanetan

- **Erref:** LGA-047/003
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:02:54. **Bukatu:** 00:04:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Amak etxean egiten zuen lan. Aita mendian aritzen zen lanean, gerra lehertu

zen arte. Gerra lehertzean jende askok alde egin zuen, ihesi, eta Patricio Etxeberria langile gabe geratu zen lantegian, aita lorezain ipini zuen enpresan.

2. Artzaintzari lotutako bizimodua

- **Erref:** LGA-047/005
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:04:56. **Bukatu:** 00:07:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Maiatzaren lehenetik ekainaren azkenera arte mendian izaten zituzten ardiak, bordaren bat ere bazutelako mendian. Gainontzean etxe inguruan izaten zituzten ardiak. Ardiak jetzi, eta arkumeak saldu egiten zituzten, batzuek etxerako ere gordetzen zituztelarik. Saltzeko zituzten ardi eta arkumeak azokara eramaten zituzten, edo bestela harakinari saltzen zizkioten.

3. Azokara Zumarragara

- **Erref:** LGA-047/006
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:07:06. **Bukatu:** 00:08:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Zumarragako azokara joaten ziren baserriko produktuak saltzera, ardiak eta arkumeak, batez ere, eta igande eguerditan izaten zen. Legazpiko azokan ez zegoen ohiturarik animaliarik saltzeko, arropak eta barazkiak bai, ordea.

4. Ganadua zintzarriekin mendian

- **Erref:** LGA-047/007
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:08:27. **Bukatu:** 00:13:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriri lotutako lanbideak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Bazkarako larreak itxiturekin itxita egoten ziren, baina bestela ez zegoen arazorik ganadua mendian askatzeko, lurra pribatuak izan, ala udalarenak izan. Ganadua markatu egiten zuten, belarrietan zuloak edo markak eginaz, zulo horietako batzuei 'laiabegi' deritze. Ardi eta behorrei zintzarriak edo dunbak jartzen zitzaizkien, zintzarrien mingainak erosi edo etxean egiten zituzten, behien adarrekin, esaterako.

5. Gaztak ketzen

- **Erref:** LGA-047/008
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:13:28. **Bukatu:** 00:16:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

<p>Ardiak jeizteko kajarik ez zen orduan, marmitak erabiltzen zituzten esnea eramateko, egurrezko kaikuak erabiltzeko ohiturarik ez zuten. Gazte ere egiten zuten sukaldean, lehortzeko maindire bat ipini eta mahai gainean lehortzen zituzten. Gaztak ketzeko joera ere bazegoen, aita armairu txiki bat prestatu zuen horretarako, apaletan gaztak jarri eta azpian sua, horrela ketzen zituen gaztak. Ke asko ateratzen zuten egurrak erabiltzen zituzten su hura egiteko, altza edo gaztain arbolaren adarrak, asunekin nahastuta.</p>

6. Gatzura txerrientzat

- **Erref:** LGA-047/010
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:17:13. **Bukatu:** 00:19:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Gazta egiteko ontziek zuloak izaten zituzten, gazte ahalik eta lehorren geratu zedin, estutu egin behar izaten zen, zuloetatik gatzura irteten zelarik. Gatzura txerrientzat izaten zen, noizbait jan ere egin zuten. Gaztak etxerako eta saltzeko egiten zituzten, saldu partikularrei saltzen zieten.

7. Eskolara Zumarragara

- **Erref:** LGA-047/011
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:19:04. **Bukatu:** 00:21:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo

Laburpena:

Eskolan Legazpin hasi zen, nazionaletan, gerra lehertu zenean, ordea, Zumarragara joan behar izan zuten eskolara, La Sallera. Oinez joaten ziren eskolara baso bidetik, kaleko jendea bizikletaz joan ohi zen.

8. Eskolatik baserriko lanetara

- **Erref:** LGA-047/013
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:23:32. **Bukatu:** 00:27:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>13 urterekin eskolako lanak amaituta, baserriko lanei ekin zion. Denetik egiten zuen, ardiak zaindu, jorra lana... Gaztaina arbolak lehortu egin ziren guztiz ia Gipuzkoa osoan, gaixotasunen bat-edo izan zuten zuhaitzek. Haritza, pagoa eta gaztaina izaten zen gehien inguruetan. Pinuak ere hasiak ziren. Trontzaz eta aizkoraz moztan zuten egurra, ondoren saltzeko, askotan bakarrik ibiltzen zen basoan lanean.</p>

9. Izebaren etxerako egurrak

- **Erref:** LGA-047/014
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:27:42. **Bukatu:** 00:30:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Izeba-eta etxea egiten ari ziren Legazpin bertan, eta egur asko euren jaiotetxeko basotik ekarri zituzten. Aita eta biak joan ohi ziren basora aizkora eta trontzarekin, etxe hura egiteko zuhaitzak moztera. Ondoren, behiekin edo idiekin garraiatzen zituzten egurrak.

10. Ikazkintza eta txondorrak

- **Erref:** LGA-047/015
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:30:38. **Bukatu:** 00:33:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:

Ikazkintza langintza gogorra dela dio, orduan ikazkinak asko ziren, ikatza asko erabiltzen baitzen. Erremintak berotzeko-eta egur ikatza erabiliko zen gehiago, harri ikatza beroagoa zen ordea. Txondorrak basoan egiten zituzten, lan handia eskatzen zuen, egurrak moztu puska txikietan, kono forman pilatu behar izaten ziren erdian tarte bat utziz sua egiteko.

11. Txondorrak

- **Erref:** LGA-047/017
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:33:13. **Bukatu:** 00:35:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Txondorrari behin forma emanda, orbelekin estali behar izaten zen, haizerik har ez zezan egurrak. Ondoren sua egiten zen erdian utzitako zuloan, eta egurrak egosi egiten ziren, erre beharrean, egurrak egosi egin behar izaten zuen. Zortzi egun inguru pasatzen zituen sutan txondorrak, eta azpi-azpiko egurrak ez zirenez egosten, ilintxa deitzen zitzaaien haiei, etxera eramaten zituzten, sutarako.

12. Zuhatzak

- **Erref:** LGA-047/018
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:35:04. **Bukatu:** 00:36:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Garoa eta orbela bildu behar izaten zuten, txondorrak estaltzeko eta ganaduen azpiak egiteko. Garia igitaiarekin moztzen zuten, eta gero gurdian ekartzen zuten etxera, behiekin edo idiekin. Leku askotan egiten zituzten zuhatzak, eurek ganbaran gordetzen zuten. Zuhatzari forma eman behar izaten zitzaion, eta ondo estali, euria sartuz gero goitik-edo belarra usteltzeko arriskua izaten baitzen.

13. Soldadutzan Gasteizen

- **Erref:** LGA-047/019
- **Iraupena:** 0:04:57. **Hasi:** 00:36:45. **Bukatu:** 00:41:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldadutzan Gasteizen egon zen, 1947an, gerratu amaitu eta gero. Hiru talde egon ziren: 'Artillería pesada', 'Artillería 25' eta 'Infantería'. Harriak inguruko harrobitik bizkarrean garraiatu behar izaten zituzten, ura ere zisternatan eramaten zuten, eta edaten bakarrik ematen zieten ura. Zadorra ibaira joaten ziren aurpegia garbitzera, kapitainen bat bisitan joaten zenean. Hiru hilabete eman zituen kanpamentuan, gero kuartelera mugitu zituzten, han baldintza hobeetan egon ziren.

14. Soldadutzako ibilerak

- **Erref:** LGA-047/020
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:41:42. **Bukatu:** 00:44:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Kuartelean denetik egitea egokitu zitzaion, 'kabo' ere izendatu zuten, galoi eta guzti ibiltzen zen. Euren adineko gehienak euskaldunak ziren soldadutzan.

15. Gerra Legazpin

- **Erref:** LGA-047/021
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:44:29. **Bukatu:** 00:49:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Hamar urte zituela lehertu zen gerra. Legazpiko jende asko ihesi joan zen herritik, beldurrez. Behin amak enkargutara bidali zuen, baina menditik tiro hotsak entzun zitezkeen eta herriko jendeak etxera itzultzeko esaten zionez, enkargurik egin gabe itzuli zen etxera. Politikaz ez zuten gehiegi hitz egiten etxean. Gerrak askotariko ondorioak izan zituen, herritik ihesi asko, atxilotuak... hala ere, Legazpin ez omen zen gertakari esanguratsu handirik gertatu.

16. Gerraren eragina Legazpin

- **Erref:** LGA-047/022
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:49:30. **Bukatu:** 00:51:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Suhiltzaileen parketik goruntz, laurehun metro ingurura zegoen leku batean fusilatzen zuten jendea Legazpin. Egun bakarra egon ziren herrian, tiroka iritsi ziren herriko plazaraino, jendeak korrika alde egiten zuen bitartean.

17. Arrasatera garia ehotzera

- **Erref:** LGA-047/024
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:54:13. **Bukatu:** 00:56:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Patriziorenean egiten zuen lan aitak, Arrasate aldeko irin fabrikari ehotzen zuen hark garia, eta beste asko prezintatuta zeudenez, aitaren bidez berauek ere garia Arrasatera eramaten hasi ziren, ehotzeko. Bera joaten zen idi parearekin Arrasateraino, goizeko ordu txikietan aterata.

18. Patrizioenetik zapata dendara

- **Erref:** LGA-047/026
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:57:17. **Bukatu:** 01:01:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Patriziorenean hasi zen lanean, orduan lantegietan sartzea erraza zen. Lehenengo "matxinoetan" ibili zen, eta gero zapatagintza ikasi zuen, Aldasoro legazpiarra izan zuen irakaslea. Emaztea jostuna zen, eta etxe azpian zapata denda txiki bat jarri zuten. Zapatak eskuz josi behar izaten ziren, gomazko zoruak eta abar, makinekin manipulatzeko zituen. Neurrira ere egiten zituen zapatak, larruzkoak eta gomazkoak. Konponketak ere egiten zituzten denda.

19. Zapatagintza

- **Erref:** LGA-047/027
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 01:01:14. **Bukatu:** 01:04:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Zoru berriak egiteko biltegira eskaria egin behar izaten zen, materiala garraiolariekin bidaltzen zutelarik. Takoia askotarikoak zeuden, gero plastikozkoak ere iritsi ziren, barrua hutsik zutenak. 'Lijak' eta 'kardeak' erabiltzen zituzten zoruak berdintzeko.

20. Patriziorenean askotariko lanak

- **Erref:** LGA-047/028
- **Iraupena:** 0:05:27. **Hasi:** 01:04:24. **Bukatu:** 01:09:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Patriziorenean 'uhalgile' lanak egiten omen zituen. Makinentzat larruzko korreak egiten zituen, baita polainak ere. Larruzko mantalak, gomazkoak... horiek denak eskuz egiten zituzten, beste zenbait gauza josteko makinekin. Era askotako lanak egiten zituzten, eta beharrezko materiala lortzeko "bale" batzuek zituzten.

21. Sastre galiziarra

- **Erref:** LGA-047/029
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:09:51. **Bukatu:** 01:11:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Lanbideak » Trenbideko langileak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Galiziar brigada bat etorri zen Legazpira ferrokarrila egitera. Horietako bat sastrearen zen, eta Legazpin bertan jarri zuen denda.

22. Arropak neurritan, baita zapatak ere

- **Erref:** LGA-047/030
- **Iraupena:** 0:04:12. **Hasi:** 01:11:59. **Bukatu:** 01:16:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

<p>Ohitura handiagoa zegoen arropak neurritan egiteko, erosteko baino. Zapatak neurritan ere egiten zituen berak, nola egiten zuen kontatzen du eta horretarako erabili ohi zuen materiala ere erakusten du. Emakumezkoen artean 36-37 neurriko hanka zen ohikoena, gizonezkoen artean, aldiz, 41-42.</p>

23. Zapatagintzarako materiala

- **Erref:** LGA-047/031
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:16:11. **Bukatu:** 01:17:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Larrua erabiltzen zen asko zapatak egiteko, txarolezkoak ere egiten zituen ordea. Zapatak garbitzeko ere material desberdinak zeuden, koipea mendiko botinentzat, "lustreak"...

24. Ezkontzean udaletxe aurrera bizitzera

- **Erref:** LGA-047/032
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 01:17:16. **Bukatu:** 01:20:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Ezkondutakoan udaletxe aurreko etxe batera joan ziren bizitzera, emazteak han zeukan josteko lokala. Beheko solairuan josteko lokala eta sukaldea zuten, atarian komuna eta goian logela. Bi urteren buruan gutxi gorabehera, etxez aldatu eta bi seme izan zituzten.

Agirre Irizar, Antonio | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com